

ДО

Г-ЖА МИХАЕЛА ДОЦОВА

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА

52-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

В. 35
(12)

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 70, ал. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание (ПОДНС), внасяме проект на Закон за изменение и допълнение на Изборния кодекс, с мотиви и предварителна оценка на въздействието към него.

Молим законопроектът да бъде предоставен за разглеждане и гласуване по установения ред.

Гр. София,

18.06.2026 г.

ВНОСИТЕЛИ:

Делян Пеевски
Англин Сабри
Ангелина Амиева-Вели
Мелба Михайлова-Котарска
Халил Рейнфов
Халил Халилов
Стефан Анастасов

Мәсғәдәи Хани
Ләйсәт Әһм
Мәсғәдәи
Рәмзәт Зәмзәм
Бәһраһи Бәһраһи
Тансер Бейтә
Нәһдәт Шабан
Фатима Мәғдәс
Сәһәбәт Үкәһәт
Халиһи Ситһәт
Сейфи Мәхмәдәи
Директор Абраһам

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ПЕТДЕСЕТ И ВТОРО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект!

Закон за изменение и допълнение на Изборния кодекс

В сила от 05.03.2014 г.

Обн. ДВ. бр.19 от 5 Март 2014г., изм. ДВ. бр.35 от 22 Април 2014г., изм. ДВ. бр.53 от 27 Юни 2014г., изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014г., изм. ДВ. бр.79 от 13 Октомври 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.39 от 26 Май 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.57 от 22 Юли 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.85 от 28 Октомври 2016г., доп. ДВ. бр.97 от 6 Декември 2016г., изм. ДВ. бр.20 от 7 Март 2017г., изм. ДВ. бр.85 от 24 Октомври 2017г., изм. ДВ. бр.94 от 13 Ноември 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.102 от 11 Декември 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.17 от 26 Февруари 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.21 от 12 Март 2019г., изм. ДВ. бр.29 от 8 Април 2019г., изм. ДВ. бр.34 от 23 Април 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.60 от 30 Юли 2019г., изм. ДВ. бр.61 от 2 Август 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.88 от 13 Октомври 2020г., изм. ДВ. бр.107 от 18 Декември 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.36 от 1 Май 2021г., изм. ДВ. бр.37 от 7 Май 2021г., изм. ДВ. бр.58 от 13 Юли 2021г., изм. ДВ. бр.15 от 22 Февруари 2022г., изм. и доп. ДВ. бр.104 от 30 Декември 2022г., изм. ДВ. бр.104 от 15 Декември 2023г., изм. ДВ. бр.85 от 8 Октомври 2024г., изм. ДВ. бр.23 от 27 Февруари 2026г.

§ 1. В чл. 36, ал. 2 **се отменя.**

§ 2. В чл. 38, ал. 2, т. 7 и т. 8 **се отменят.**

§ 3. В чл. 181, ал. 2, **се добавя** изречение второ, със следното съдържание:
„В случаите, когато кампанията се води на друг език, се осигурява превод на български език.“

§ 4. В чл. 350, ал. 1, думите:
„живели са най-малко през последните три месеца в Република България или в друга държава - членка на Европейския съюз“ **се заличават.**

§ 5. В чл. 360, ал. 2, т. 1 **се отменя** и останалите точки се преномерират.

§ 6. В чл. 396, ал. 1, думите:
„и са живели най-малко през последните 6 месеца в съответното населено място“, **се заличават.**

§ 7. В Допълнителните разпоредби § 1., т. 4 **се отменя.**

ВНОСИТЕЛИ:

Делян Теевски
Антон Сабри
Ангелина Амева - Верин
Мелба Михайлова-Копарова
Ханна Лютинфев
Ханна Лютинфев
Ангелина

Мехран Ханит
Мелис Анн

Иво Ханс
Тасма Зарра
Бонифан Бонифан
Мансер Бейли

Неждет Шабан
Фабима Мелгос
ДЖЕРДЕТ ТАКЕРОВ

Лалин Стоянов
Сейфи Мехмеджан
Димитр Вранов

МОТИВИ

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Изборния кодекс

Предложеният законопроект има за цел да премахне изискванията за уседналост при упражняването на активното изборително право при изборите за общински съветници и кметове, както и при изборите за членове на Европейския парламент от Република България. С него се предлага и отмяна на свързаните с тези изисквания разпоредби и легални дефиниции в Изборния кодекс.

Правото да избираш е едно от основните политически права на гражданите и представлява фундаментален елемент на демократичното управление. Конституцията на Република България гарантира правото на българските граждани да участват в избори, като всяко ограничение на това право следва да бъде обосновано от легитимна цел, да бъде необходимо за нейното постигане и да не надхвърля необходимото за защита на обществения интерес.

През последните години въпросът за ограниченията, произтичащи от изискванията за уседналост, е бил предмет на многократни обсъждания както на национално, така и на европейско равнище. В свои доклади и препоръки Бюрото за демократични институции и права на човека към ОССЕ (ODIHR), Парламентарната асамблея на Съвета на Европа и Европейският парламент последователно подчертават необходимостта от гарантиране на възможно най-пълно участие на гражданите в изборния процес.

Действащата правна уредба поставя упражняването на активното изборително право при местните избори и при изборите за членове на Европейския парламент в зависимост от изпълнението на изисквания за предварително пребиваване за определен период от време в съответното населено място, в Република България или в друга държава членка на Европейския съюз. На практика това води до ограничаване на участието в изборния процес на значителен брой граждани, които притежават право на глас, но не отговарят на законово установените критерии за уседналост.

По своята правна същност институтът на уседналостта служи за определяне на изборителния корпус, към който принадлежи дадено лице, и за определяне на мястото, на което то може да упражни своето изборително право. В действащата българска правна уредба обаче уседналостта в редица случаи не изпълнява тази функция, а се превръща в основание за отказ от упражняването на правото на глас. Вместо да определя къде гражданинът може да гласува, тя води до фактическо лишаване от възможността да участва в съответния вид избори. По този начин ограничението престава да бъде организационен механизъм на изборния процес и се превръща в пречка за упражняването на едно основно политическо право.

Съществуващата уредба поставя в различно положение български граждани, които притежават еднакъв конституционноправен статус, единствено поради мястото и продължителността на тяхното пребиваване. По този начин възможността за упражняване на активно изборително право се поставя в зависимост от административни критерии, които не засягат качеството на български гражданин.

Практиката показва, че изискванията за уседналост не постигат ефективно целите, за които са били въведени. Адресната регистрация сама по себе си не доказва принадлежност към местната общност, нито гарантира информираност относно

местните проблеми и потребности. Възможно е едно лице формално да изпълнява всички законови изисквания за уседналост, без реално да живее и да участва в обществения живот на съответното населено място. Същевременно друго лице може трайно да работи, да учи, да развива стопанска дейност, да притежава имущество и да участва активно в живота на дадена община, без да отговаря на административните критерии за уседналост. Поради това адресната регистрация и продължителността на пребиваването не могат да бъдат възприемани като достатъчен и надежден критерий за ограничаване на изборителните права.

Предлаганите изменения отразяват и съвременните обществени процеси, характеризиращи се с висока степен на мобилност на гражданите. Все повече български граждани живеят, работят или учат извън населеното място по постоянен адрес, както и извън пределите на страната. Това обстоятелство не води до прекъсване на връзката им с българската държава, с местната общност или с процесите на вземане на решения, които пряко ги засягат. В условията на свободно движение на хора и работна сила поставянето на изборителните права в зависимост от предварително установени срокове за пребиваване все по-трудно намира оправдание в съвременното демократично общество.

Особено значение има въпросът за изборите за членове на Европейския парламент. Правото на участие в тези избори е основен елемент на европейското гражданство и на демократичното представителство в Европейския съюз. Европейското законодателство гарантира на гражданите на Европейския съюз, пребиваващи в държава членка, чиито граждани не са, правото да избират и да бъдат избирани при условия на равнопоставеност с гражданите на приемащата държава. Този подход е израз на стремежа към максимално участие на гражданите в демократичните процеси и към преодоляване на ограниченията, произтичащи от местоживеенето и упражняването на правото на свободно движение.

Законопроектът отчита и възможността за участие в изборния процес на граждани на държави-членки на ЕС и факта, че правилото предизборната кампания да се води само на български език по един или друг начин ограничава правата на Европейските граждани при осъществяване на правото им на свободен информиран избор.

Приемането на законопроекта ще подобри демократичните права на гражданите в страната и ще приведе в действие прокламираните в Конституцията на Република България принципи.

Следва да се отбележи и Директива (ЕС) 2026/1194 на Съвета от 26 май 2026 г. за правото да се избира и да бъде избран в общински избори от граждани на ЕС, които пребивават в държава членка, на която не са граждани. Съветът на ЕС изрично посочва, че тя цели укрепване на правото на мобилните граждани на ЕС да гласуват и да се кандидатираат в общински избори, включително чрез по-достъпна информация и преводи на широко разбираеми езици на ЕС.

От тази гледна точка предлагаме да отпадне езиковото ограничение и тези граждани на ЕС, които не са български граждани, да могат да водят една активна кампания, за да бъдат избирани, а други да имат възможността да направят информиран избор.

Предлаганите изменения ще доведат до разширяване на възможностите за участие на гражданите в изборния процес, до намаляване на административната тежест върху изборната администрация и органите по гражданската регистрация, както и до

ограничаване на споровете, свързани с установяването и доказването на уседналост. Очакваният резултат е по-пълноценно упражняване на активното изборно право, повишаване на изборната активност и укрепване на демократичната легитимност на изборния процес.

Предлаганите изменения са в съответствие с Конституцията на Република България, с принципите на всеобщото, равно и пряко изборно право, както и с демократичните стандарти на Европейския съюз и Съвета на Европа, насочени към осигуряване на възможно най-широко участие на гражданите в обществения и политическия живот.

ВНОСИТЕЛИ:

Резан Теевски

Айтмен Сабри

Ангелия Амева-Вели

Мелха Мехайлова-Котарова

Хасан Мехмедов

Умар Ханов
Статислав Анастасов

Мехмедхан Ханов

Абелити Айти

Аво Ханов

Ахмед Златков

Байрам Байрам

Рансер Бейри

Неждет Шабаи

Фатима Ибрагем

АНДРЕЙ ГАВРОВ

Залин Стоянов

Сейфи Мехмедов

Алиметар Абдулов

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО към проекта на Закон за изменение и допълнение на Изборния кодекс

С предложения законопроект се цели премахване на изискванията за уседналост при упражняването на активно изборително право при изборите за общински съветници и кметове, както и при изборите за членове на Европейския парламент от Република България.

Законопроектът засяга пряко всички български граждани с изборителни права, включително българските граждани, пребиваващи извън страната, както и гражданите на други държави членки на Европейския съюз, които съгласно действащото законодателство имат право да участват в местни избори и избори за Европейски парламент в Република България. Преки заинтересовани групи са българските граждани, които живеят, работят или учат извън населеното място по постоянен адрес, българските граждани, пребиваващи извън Европейския съюз, местните общности, политическите партии, коалициите и инициативните комитети, участващи в изборния процес, както и изборната администрация.

Необходимо е извършването на ограничени технически промени в информационните системи на Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване“ и на изборната администрация с оглед отпадане на автоматизираните проверки за уседналост. Тези дейности могат да бъдат реализирани в рамките на съществуващите бюджети и не налагат създаване на нови административни структури или назначаване на допълнителен персонал.

Очакваните ползи са значително по-големи от необходимите организационни действия. Законопроектът ще доведе до разширяване на възможностите за участие в изборния процес, до намаляване на административните процедури, свързани с проверката на уседналостта, както и до ограничаване на възникващите административни и съдебни спорове по този въпрос.

Очаква се също така повишаване на доверието в изборния процес чрез гарантиране на по-пълно упражняване на изборителните права на гражданите.

Предложеният законопроект не предвижда създаване, преобразуване или закриване на административни структури. Не се въвеждат нови административни режими, разрешителни, регистрации или такси. Напротив, предлаганите изменения водят до намаляване на административната тежест чрез отпадане на дейностите по установяване, проверка и удостоверяване на изпълнението на изискванията за уседналост. Това ще доведе до облекчаване работата на изборната администрация, общинските администрации и органите по гражданска регистрация.

Не се предвижда необходимост от изменения в други закони. Възможно е да възникне необходимост от привеждане в съответствие на подзаконовни нормативни актове и методически указания на Централната изборителна комисия, свързани с организацията на изборния процес и поддържането на изборителните списъци.

Предложението има положително въздействие върху българските граждани, живеещи извън Република България, тъй като разширява възможностите им за участие в демократичния процес и укрепва връзката им с българската държава и институции.

Предложеният законопроект ще доведе до разширяване на възможностите за упражняване на активно изборително право, намаляване на административната тежест и по-пълно участие на гражданите в демократичния процес. Очакваните обществени ползи надвишават необходимите организационни действия за прилагане на закона и не се предвижда съществено финансово отражение върху държавния бюджет.

ВНОСИТЕЛИ:

Делян Теевски
Алтея Собрани

Аригтае Амиба-Веру
Мерфа Мехайлова-Копайба

Хаана Кевдифов
Хану Хану
Станислав Анастасов

Масгоар Ханит
Алиев Атаи

Або Фарев
Ханова Зарра
Баиррам Баиррам
Пансер Бейли

Некдет Шабаи

Файона Исидес
АЧЕВДЕТ ТАКСЕВРОВ

Халин Стоянков

Сеифи Мехидгани
Димитр Аврамов